MAŁGORZATA MICHAŁCEWICZ-KANIOWSKA, MAŁGORZATA ZAJDEL
Bydgoszcz

Rozwój regionu kujawsko-pomorskiego w aspekcie funkcjonowania stref ekonomicznych

Celem artykułu było dokonanie oceny rozwoju gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego na przykładzie funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych. Rozwój gospodarczy województwa rozpatrywany był jako wzrost gospodarki w regionie, wzrost zatrudnienia, rozwój nowych technologii oraz zmiany sprzyjające poprawie warunków życia mieszkańców. Utworzenie specjalnych stref ekonomicznych oznacza znaczący wzrost liczby zatrudnionych. Stan zatrudnienia w podstrefach na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wynosi ok 7 tys. osób.

Wprowadzenie

Specjalne Strefy Ekonomiczne są coraz częściej stosowanym w Polsce rozwiązaniem prorozwojowym stymulując rozwój poszczególnych regionów, a także w znaczący sposób wpływając na zwiększenie poziomu innowacyjności. Dla polepszenia sytuacji materialnej i podniesienia standardu życia społeczeństwa w województwie kujawsko-pomorskim prowadzona jest aktywizacja społeczna i gospodarcza. Ma ona na celu wprowadzenie nowych funkcji, polegających na ożywianiu i uruchomianiu na tym obszarze potencjału gospodarczego zapobiegając pauperyzacji i marginalizacji życia części społeczeństwa. Two-

rzony na terenie województwa Specjalne Strefy Ekonomiczne mają wpływać na gospodarkę regionu.

Podstawowym celem artykułu była ocena rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych, jako elementu zarządzania marketingowego w regionie. Założono, iż każda Specjalna Strefa Ekonomiczna tworzona jest w celu poprawy sytuacji gospodarczej regionu poprzez walkę z bezrobociem, przyciąganie nowych inwestorów zarówno krajowych jak i zagranicznych. Wszystkie te czynniki w sposób bezpośredni lub pośredni wpływają na podnoszenie standardu życia osób mieszkających na danym terenie. Z tego względu strefy stanowią narzędzie walki ze słabościami polskiego przemysłu, a w niektórych regionach okazują się siłą determinującą rozwój społeczno-gospodarczy. Zakresem badań objęto obszar województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez prezentację funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych, a także szczegółową analizę Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w województwie kujawsko-pomorskim w aspekcie zarządzania marketingowego.

W badaniach zastosowano analizę dokumentów źródłowych, materiałów dotyczących województwa kujawsko-pomorskiego i związanych z nim instytucji, raportów i materiałów z Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). Przeprowadzono także indywidualny wywiad standaryzowany z pracownikiem PSSE z siedzibą w Sopocie, według kwestionariusza, który obejmował 12 pytań. Głównym celem wywiadu było uzyskanie informacji dotyczących funkcjonowania podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w podstrefach Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

1. Specjalne strefy ekonomiczne

Specjalne strefy ekonomiczne (SSE) są wyodrębnionymi administracyjnie częściami Polski, gdzie inwestorzy mogą rozpocząć i prowadzić działalność gospodarczą na szczególnie korzystnych warunkach. W polskim prawodawstwie specjalna strefa ekonomiczna jest wyodrębnioną zgodnie z przepisami ustawy, niezamieszkałą częścią terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na której terenie

może być prowadzona działalność gospodarcza na zasadach określonych ustawą¹.

Tereny inwestycyjne objęte są pewną formą pomocy zapewnianą przez państwo na określonym terenie w celu stymulowania rozwoju działalności gospodarczej oraz wspierania już istniejących podmiotów. Strefy mogą być niezwykle skuteczną formą wspierania konkurencyjności w skali lokalnej, regionalnej, a nawet krajowej, stąd duże zainteresowanie władz gminnych objęciem ich terenów regulacjami stref².

Uprzywilejowanie strefy ekonomicznej polega na stworzeniu, dla działających w niej przedsiębiorstw, korzystniejszych warunków prawnych, administracyjnych, fiskalnych, celnych oraz finansowych w porównaniu z tymi, które obowiązują na pozostałym obszarze danego kraju³.

K. Mazur⁴ definiuje pojęcie specjalnej strefy ekonomicznej za pomocą określników: „strefa” oznacza teren będący enklawą na terenie państwa, jest ona „specjalna”, gdyż dzięki zastosowaniu specyficznych regulacji prawnych, staje się ona atrakcyjniejsza od pozostałych terenów, a warunek „ekonomiczna” oznacza, że zastosowane rozwiązania odnoszą się do kwestii gospodarczych.

Istotę tworzenia specjalnych stref ekonomicznych najlepiej oddaje definicja stosowana przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych, w której Specjalne Strefy Ekonomiczne „...to udane połączenie potrzeb inwestorów z potrzebami poszczególnych regionów, w których zostały utworzone... Przedsiębiorca w SSE ma zapewnione ulgi podatkowe, a dodatkową korzyścią jest fakt, że może rozpocząć działalność na specjalnie przygotowanym, uzbrojonym terenie. Z drugiej strony wzmożone inwestycje przekładają się na przyspieszony rozwój gospodarczy polskich regionów, zmniejszone bezrobocie, a także zwiększenie konkurencyjności naszej gospodarki”⁵. Obecnie specjalne strefy ekonomiczne są jednymi z wielu rozwiązań, obok parków przemysłowych i technologicznych, stref handlu zagranicznego, czy wolnych stref pro-

¹ Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (DzU 1994, nr 123, poz. 600, art. 2).

² W. Jarczewski, *Specjalne strefy ekonomiczne w gminach*, „Samorząd Terytorialny” 2007, 7–8, s. 89.

³ K. Budzowski, J. Światowiec, *Przesłanki tworzenia i warunki funkcjonowania stref uprzywilejowanych*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 501, Akademia Naukowa w Krakowie, Kraków 1997, s. 75.

⁴ K. Mazur, *Specjalne strefy ekonomiczne jako nowe obszary przemysłowe*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2004.

⁵ www.paiz.gov.pl (19.12.2010).

dukcyjnych. Każde z nich jednak koncentruje się na innym obszarze, np. parki kładą nacisk na współpracę pomiędzy biznesem i nauką, a strefy handlu zagranicznego – tworzą dogodne warunki dla eksportu. Wszystkie te instytucje skoncentrowane są na wspieraniu nowych inwestycji i rozwiązań, ale różnią się formą prawną i zasadami współpracy. Parki technologiczne i przemysłowe definiowane są jako zespoły wyodrębnionych nieruchomości wraz z infrastrukturą techniczną, utworzonych w celu umożliwienia przepływu wiedzy i technologii pomiędzy jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami lub umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach. Organem założycielskim w przypadku większości specjalnych stref ekonomicznych (SSE) jest Skarb Państwa. Zgodnie z ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych, wyłącznie spółka kapitałowa może zarządzać strefą, a większościowy głos na walnym zgromadzeniu musi należeć do Skarbu Państwa lub samorządu województwa. W przypadku parków sytuacja kształtuje się nieco inaczej, w ponad 40% parków na terenie Polski organ założycielski stanowi samorząd terytorialny, w pozostałych przypadkach parki zostały założone przez samorząd i przedsiębiorców (lub inne instytucje), lub wyłącznie przez przedsiębiorstwo lub konsorcjum różnych firm.

Większość specjalnych stref ekonomicznych funkcjonuje jako spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Natomiast w przypadku Parków występuje cały szereg różnych form prawnych, lecz najczęściej są to spółki prawa handlowego. Część parków nie posiada własnej formy prawnej lub ma inną formę prawną, np. spółka prawa cywilnego.

Obecnie w Polsce funkcjonuje 14 Specjalnych Stref Ekonomicznych⁶. (rys. 1).

⁶ www.trojmiasto.pl/wiadomosci/PSSE-bedzie-wieksza-Prawie-15-tys-ha-w-strefie-n77396.html?is_mobile=0# (02.06.2014).

SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE

ŁĄCZNIE WSZYSTKIE SPECJALNE STREFY EKONOMICZNE W POLSCE :

Ilość SSE: 14

Powierzchnia: 7965,43 ha

Nakłady inwestycyjne: 31.307 mln zł

Powstała ilość miejsc pracy w SSE: 98.133

Rys. 1. Specjalne Strefy Ekonomiczne w Polsce

Źródło: Ministerstwo Gospodarki.

2. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna (PSSE)

Obecnie PSSE obejmuje 22 podstrefy w czterech województwach: pomorskim, zachodniopomorskim, wielkopolskim i kujawsko-pomorskim, a łączny obszar terenów objętych strefą to ok. 1380,62 ha. Na terenie województwa ku-

kujawsko-pomorskiego strefa swoim zasięgiem obejmuje nieruchomości położone na terenie 5 miast i 4 gmin⁷.

Rys. 2. Podstrefy a pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej

Źródło: H. Godlewska-Majakowska, A. Komor, P. Zarębski, M. Typa, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013, Kujawsko-pomorskie*, Centrum analiz regionalnych i lokalnych, Warszawa 2013, s. 15.

Badania Godlewskiej-Majkowskiej wskazują, iż do końca 2012 r. przedsiębiorstwa strefowe działające w gminach kujawsko-pomorskich poniosły nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 2,8 mld zł, co stanowi 3% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W analizowanym okresie (2006–2012) przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 2,14 tys. nowych miejsc pracy w regionie, stanowiąc ok 1% wszystkich nowych miejsc pracy utworzonych w strefach.

Na początku 2014 r. rozszerzono PSSE i włączono nowe tereny okolic Bydgoszczy, Włocławka, Brodnicy i Inowrocławia, gdzie rozwijane będą bran-

⁷ H. Godlewska-Majakowska, A. Komor, P. Zarębski, M. Typa, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013, Kujawsko-pomorskie*, Centrum analiz regionalnych i lokalnych, Warszawa 2013, s. 15.

że metalowa, chemiczna oraz higieniczno-medyczna. Według resortu gospodarki łączne nakłady inwestycyjne w poszerzonej strefie mają wynieść ok. 431 mln zł⁸. Na uruchomieniu nowych firm skorzysta nie tylko lokalna społeczność, ale także przedsiębiorcy już działający w regionie, zyskają bowiem potencjalnych kooperantów i usługodawców. Dzięki wzrostowi dochodów mieszkańców zatrudnionych w nowo powstałych firmach poszerzy się również rynek konsumpcyjny⁹.

W tabeli 1 dokonano analiz porównawczej podstawowych informacji dotyczących przedsiębiorstw działających na terenie PSSE w województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela 1

Ogólna charakterystyka podstref w PSSE w woj. kujawsko-pomorskim

L.p.	Nazwa podstrefy	Powiat Gmina	Całkowita Powierzchnia	Sektory wiodące	Nazwa własne podstrefy/Charakterystyka	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2012 w mln	Liczba miejsc pracy na koniec 2012 r.
1.	Łysomice	Powiat toruński Gmina Łysomice	177,61 ha	Komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	CRYSTAL PARK to kompleks elektroniczny, w którym powstają nowoczesne moduły ciekłokrystaliczne do LCD ¹⁰	836,87	1160
2.	Bydgoszcz	Powiat m. Bydgoszcz, Gmina Bydgoszcz	35,86 ha	Papier i wyroby z papieru, wyroby metalowe gotowe,	Kompleks 2 (Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny) ¹¹	74,45	8
3.	Toruń	Powiat m. Toruń, Gmina	7,23 ha	Brak inwestorów ¹²	–	–	–

⁸ <http://www.mg.gov.pl/node/15668> (25.05.2014).

⁹ http://www.mg.gov.pl/node/20330?theme=mg_wai (20.05.2014).

¹⁰ <http://www.strefa.gda.pl/pl/lysomice.html>.

¹¹ <http://www.strefa.gda.pl/pl/bydgoszcz.html>.

¹² <http://www.strefa.gda.pl/pl/torun.html>.

L.p.	Nazwa podstrefy	Powiat Gmina	Całkowita Powierzchnia	Sektory wiodące	Nazwa własne podstrefy/Charakterystyka	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2012 w mln	Liczba miejsc pracy na koniec 2012 r.
		Toruń					
4.	Kowalewo Pomorskie	Powiat golubsko-dobrzyński, gmina Kowalewo Pomorskie	7,8218 ha ¹³	Wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	–	217,9	679
5.	Świecie	Powiat świecki, gmina Świecie	166 ha ¹⁴	Papier i wyroby z papieru	–	1321	89
6.	Wąbrzeźno	Powiat wąbrzeński, gmina Wąbrzeźno	–	Maszyny i urządzenia		0,31	–
7.	Grudziądz	Powiat m. Grudziądz, gmina Grudziądz	115,91 ha	Papier i wyroby z papieru	Grudziądzki park przemysłowy ¹⁵	120.3	138
8.	Rypin	Powiat rypiński, gmina Rypin	3,65 ha ¹⁶	Brak inwestorów		–	–
9.	Barcin	Powiat żniński, gmina Barcin	100 ha ¹⁷	Wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		279,17	74

Źródło: opracowanie własne na podstawie portalu Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej <http://www.strefa.gda.pl/> oraz opracowania dotyczącego Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2013 r.

¹³ <http://www.strefa.gda.pl/pl/kowalewo-pomorskie.html>.

¹⁴ <http://www.strefa.gda.pl/pl/swiecie.html>.

¹⁵ <http://www.gpp.grudziadz.pl/oparku.html>.

¹⁶ <http://www.strefa.gda.pl/pl/rypin.html>.

¹⁷ <http://www.strefa.gda.pl/pl/barcin.html>.

Zdaniem Godlewskiej-Majkowskiej w badaniu atrakcyjności inwestycyjnej regionów 2013 najlepsze efekty osiągnęła podstrefa Łysomice, gdzie inwestorzy z kapitałem japońskim ulokowali go w przemyśle elektronicznym.

W podstrefie Łysomice zainwestowali:

- SHARP MANUFACTURING POLAND Sp. z o.o.,
- ORION ELECTRIC (POLAND) Sp. z o.o.,
- POLAND TOKAI OKAYA MANUFACTURING Sp. z o.o.,
- SOHBI CRAFT Poland Sp. z o.o.,
- SUMIKA ELECTRONIC MATERIALS Poland Sp. z o.o.,
- KIMOTO Poland Sp. z o.o.,
- TENSHO Poland Sp. z o.o.,
- U-TEC Poland Sp. z o.o.,
- Yusen Logistics (Polska) Sp. z o.o. (dawniej NYK Logistics Polska Sp. z o.o.),
- Nissin Logistics Poland Sp. z o.o.,
- NIPPONEXPRESS GmbH Sp. z o.o.,
- APATOR SA,
- MANUFACTURING Sp. z o.o.

Obszar zyskał miano Crystal Park, i obecnie pełni funkcję klastra w branży elektronicznej, gdzie na ok. 179 ha powstały kompleksy japońskich przedsiębiorstw elektronicznych.

Zgodnie z wynikiem przeprowadzonego wywiadu wskazano, iż druga w rankingu jest podstrefa Świecie.

Swoją działalność prowadzą przedsiębiorstwa:

- MONDI ŚWIECIE SA,
- MONDI CORRUGATED ŚWIECIE Sp. z o.o. – firmy branży papierniczej.

Funkcjonowanie strefy wzmocniło rolę tych ośrodków, jednak obydwie lokalizacje miały i mają silne tradycje przemysłowe w branży papierniczej.

Badania kwestionariuszowe wykazały jednak, iż w kolejnych strefach wpływ inwestycji był zdecydowanie niższy, i tak w Grudziądzu zainwestował Schumacher Packaging Zakład Grudziądz Sp. z o.o. oraz WTECH Sp. z o.o., w Kowalewie Pomorskim Plastica Sp. z o.o., a w Barcinie Lafarge Cement SA

oraz Mapei Polska Sp. z o.o.. Natomiast w Bydgoszczy: Airon Investment Anna Niemczewska, Baumat Sp. z o.o. i METALBARK PPU Zbigniew Barłóg¹⁸.

Rysunek 3 prezentuje udział poszczególnych branż w podstrefach na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Rys. 3. Branże wiodące w PSSE w woj. kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników z badań kwestionariuszowych.

Na przedstawionym wykresie (rys. 3) można dostrzec, iż największy udział mają producenci papieru oraz jego przetwórstwa, są to przede wszystkim ogromny koncern Mondi Packaging Paper Świecie SA wraz z zależną spółką Mondi Corrugated Świecie, Schumacher Packaging Sp. z o.o. oraz U-Tec Poland Sp. z o.o.

¹⁸ H. Godlewska-Majakowska, A. Komor, P. Zarębski, M. Typa, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013, Kujawsko-pomorskie*, Centrum analiz regionalnych i lokalnych, Warszawa 2013, s. 18.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zakłada się jednak pozytywnie inwestorów, co jest zgodnie z planem rozwoju PSSE z:

- sektora nowoczesnych usług,
- branży maszynowej,
- branży elektronicznej,
- przetwórstwa spożywczego,
- branż gwarantujących tworzenie miejsc pracy w dziedzinach, w których województwo dysponuje dużym potencjałem kadrowym.

Podsumowanie

Rozwój gospodarczy województwa rozpatrywany jest jako wzrost gospodarki w regionie, wzrost zatrudnienia, rozwój nowych technologii oraz zmiany sprzyjające poprawie warunków życia mieszkańców. Z 1239 ha gruntów należących do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, ponad 49% powierzchni stanowią tereny należące do podstref w województwie kujawsko-pomorskim. Podstrefy kujawsko-pomorskie przyciągnęły 71% całego kapitału zainwestowanego w latach 2006–2012 w Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej.

Utworzenie specjalnych stref ekonomicznych oznacza znaczący wzrost liczby zatrudnionych. Stan zatrudnienia w podstrefach na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wynosi ok 7 tys. osób. Specjalne strefy ekonomiczne nie są i nie będą nigdy jedynym elementem wsparcia rozwoju gospodarczego, ale w połączeniu z pozostałymi instrumentami, czynią rozwój gospodarczy zdecydowanie szybszym i efektywniejszym w swoich długofalowych skutkach.

Literatura

- Budzowski K., Światowiec J., *Przesłanki tworzenia i warunki funkcjonowania stref uprzywilejowanych*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie nr 501, Akademia Naukowa w Krakowie, Kraków 1997.
- Godlewska-Majakowska H., Komor A., Zarębski P., Typa M., *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013, Kujawsko-pomorskie*, Centrum analiz regionalnych i lokalnych, Warszawa 2013.
- <http://www.gpp.grudziadz.pl/oparku.html>.
- <http://www.mg.gov.pl/node/15668> (25.05.2014).
- http://www.mg.gov.pl/node/20330?theme=mg_wai (20.05.2014).

<http://www.strefa.gda.pl/pl/barcin.html>.

<http://www.strefa.gda.pl/pl/bydgoszcz.html>.

<http://www.strefa.gda.pl/pl/kowalewo-pomorskie.html>.

<http://www.strefa.gda.pl/pl/lysomice.html>.

<http://www.strefa.gda.pl/pl/rypin.html>.

<http://www.strefa.gda.pl/pl/swiecie.html>.

<http://www.strefa.gda.pl/pl/torun.html>.

Jarczewski W., *Specjalne strefy ekonomiczne w gminach*, „Samorząd Terytorialny” 2007, 7–8.

Mazur K., *Specjalne strefy ekonomiczne jako nowe obszary przemysłowe*, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice 2004.

Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych, (DzU 1994, nr 123, poz. 600, art. 2).

www.paiz.gov.pl. (19.12.2010).

www.trojmiasto.pl/wiadomosci/PSSE-bedzie-wieksza-Prawie-15-tys-ha-w-strefie-n77396.html?is_mobile=0# (02.06.2014).

Development of kujawsko-pomorskie region in the context of functioning economic zones

Summary

The purpose of the article was to assess the economic development Kujawsko-Pomorskie in aspect of special economic zones. The economic development of the region depends from an economic growth in the region, of an increase in employment, and the development of new technologies and changes conducive to improving the lives of residents. The creation of special economic zones influence to increase in the number of employees. Employment in special economic zone kujawsko-pomorskie is about 7tys. People

Keywords: development of the region, investment attractiveness, enterprise zones.

Translated by Małgorzata Michalcewicz-Kaniowska